

процесса эволюции и развития торгово-обслуживающих комплексов можно сделать следующие выводы:

1) в ходе эволюции сохранилась принципиальная планировочная схема торгово-обслуживающего комплекса – основные функциональные объемы группируются вдоль протяженных крытых общественных пространств с искусственным микроклиматом. Такие пространства (пассажи или моллы) имитируют среду традиционной городской улицы, одновременно, благодаря контролируемому микроклимату, создают комфортную среду для посетителей (здесь прохладно в жаркую погоду и тепло в холодную, воздух очищается от загрязнений);

2) растет разнообразие пространственных решений торгово-обслуживающих комплексов, что обусловлено необходимостью интеграции комплекса в окружающую городскую среду. Планировочные и образные решения комплексов зависят от условий размещения;

3) повышается интенсивность освоения участка торгово-обслуживающего комплекса, применяются многоуровневые решения, используется подземное пространство;

4) наращивается многофункциональность комплекса, в состав которого входят все новые и новые объекты;

5) растет социальная значимость торгово-обслуживающих комплексов. Сегодня это уже не просто утилитарные коммерческие объекты – это центры общественной активности, социальных коммуникаций, здесь люди могут встре-

чаться, общаться, проводить время, ощущать себя частью общества, частью городской жизни.

Литература

1. Гайкова Л.В. *Архитектурное проектирование крупных торгово-общественных центров.* - Красноярск: КрасГАСА, 1997.
2. Емец В.В., *Архитектура общественно-торговых центров в историческом ядре крупнейшего города.* Дис. канд. архитектуры: 18.00.02. - М., 2003.
3. Мейтленд Б., *Пешие торговые общественные пространства / пер. с англ. А.Р. Анисимова; под ред. И.Р. Федосеевой.* - М.: Стройиздат, 1989.
4. Порхачева Т.В., *Торговые пассажи.* Обзорная информация. ЦНИИЭП, 1989, вып. 14.
5. Федосеева И.Р. и др., *Торговые центры.* М., Стройиздат, 1988.
6. Cohen, Nancy E., *America's Marketplace: The History of Shopping Centers.* New York: Greenwich Publishing Group, 2003.
7. Schoenherr S.E., *Evolution of the Shopping Center.* <http://history.sandiego.edu/gen/soc/shoppingcenter.html> [29 октября, 2005].
8. *The Harvard Design School Guide to Shopping,* edited by C.J. Chung, J. Inaba, R. Koolhaas, S.T. Leong, Taschen, 2002.

Golubeva Y.A.

EVOLUTION OF THE SHOPPING & SERVICE COMPLEXES

The article examines the process of formation and evolution of the modern shopping and service complexes. Such complexes integrate retail units, restaurants and cafes, service facilities, as well as recreational, sport, office units, which are united by the common public space. The evolution process is split into several distinctive phases. The main features, principles of functional and spatial organization for each phase are given.

УДК 711

Лапниьска Г.

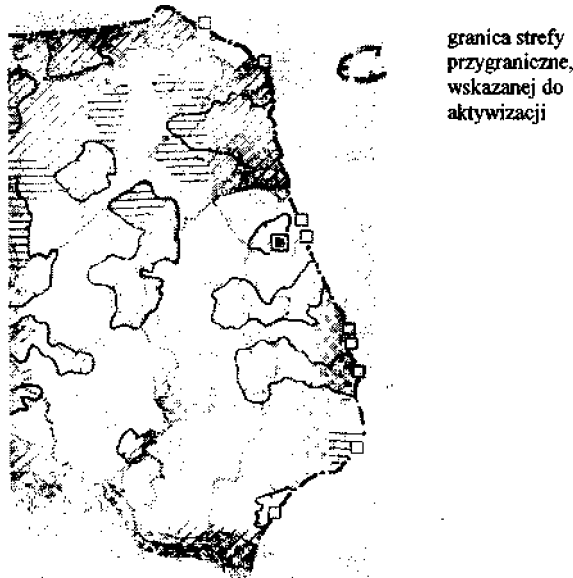
АКТИВИЗАЦИЯ ПРОСТРАНСТВЕННОГО РАЗВИТИЯ ГМИН ТРАНСГРАНИЧНОГО РЕГИОНА СЕВЕРО-ВОСТОЧНОЙ ЧАСТИ ПОЛЬШИ

В последнее время в Польше появилось много работ, посвященных проблеме экоразвития территории. Одна из них – это идея «Зеленые легкие Польши», получившая воплощение в развитии в концепции «Зеленые легкие Европы». Главной целью этих разработок является защита ценных природных комплексов и поиск ресурсных основ социально-экономического развития этих территорий. В имеющихся разработках при определении главных направлений региональной политики в области экоразвития выделена в качестве специфической территории приграничная зона, подлежащая первоочередной активизации развития. В эту зону входят 32 гмины (нижние административно-территориальные единицы), расположенные вдоль восточной границы страны.

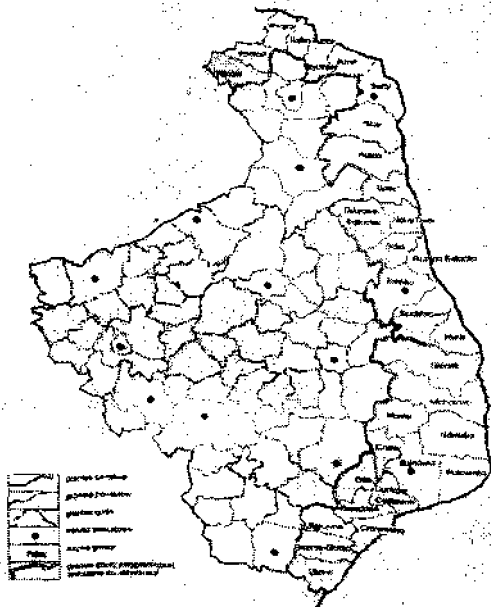
В настоящей статье приводятся результаты анализа и оценки существующего состояния природных и историко-культурных составляющих среды приграничных территорий, а также поиска возможных путей активизации социально-экономического развития и повышения уровня архитектурно-пространственной упорядоченности этих территорий. В результате выявлен ряд характерных типов территориальных единиц, для которых следует установить соответствующую систему мероприятий, способствующих повышению активизации развития территорий при условии сохранения и реабилитации природных комплексов.

Lapińska Halina
**AKTYWIZACJA PRZESTRZENNEGO
ROZWOJU GMIN POŁOŻONYCH W
TRANSGRANICZNYM REJONIE PÓŁNOCNO-
WSCHODNIEJ POLSKI**

Zrównoważony rozwój obszarów to idea mająca na celu ochronę, zachowanie oraz racjonalne wykorzystanie walorów przyrodniczo-

Rys.1. Strefa przygraniczna wskazana do aktywizacji (wg idei „Zielone Płuca Polski”)

Rys.2. Gminy transgranicznego obszaru Polski północno-wschodniej, wskazane do aktywizacji, będące przedmiotem badań

krajobrazowych oraz dziedzictwa kulturowego przestrzeni regionalnej. Zachodzące w całej Europie gospodarcze i polityczne zmiany w sposób znaczący wpływają na zachowanie kształtu przestrzeni regionalnej, w tym także na warunki życia i działalności zamieszkującej tam ludności. Szczególnie jest to czytelne na terytoriach przygranicznych. Aby właściwie rozpoznać powyższą problematykę konieczne jest prowadzenie szerokiego zakresu badań, obejmujących szczegółowe analizy i oceny wszystkich elementów zagospodarowania przestrzennego.

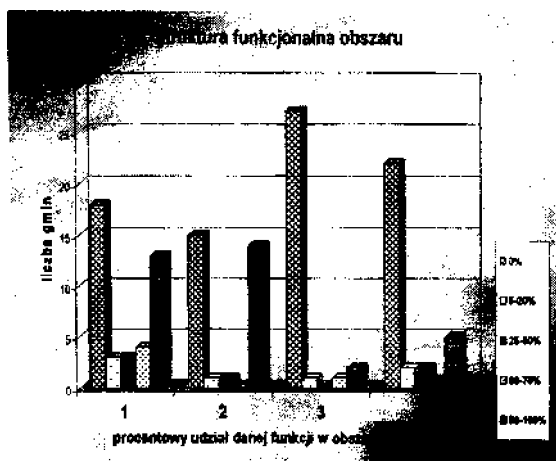
W ostatnim czasie powstało w Polsce szereg opracowań, które stawiają sobie za cel ekorozwój lub zrównoważony rozwój obszarów. Jednym z nich jest idea „Zielonych Płuc Polski”, rozszerzona obecnie na „Zielone Płuca Europy”, głównym celem której jest ochrona walorów i zasobów przyrodniczych oraz tworzenie podstaw gospodarczych i cywilizacyjnych rozwoju tego obszaru. Autorzy opracowania określając główne kierunki polityki regionalnej, wyodrębnili m.in. strefę przygraniczną, wskazaną do aktywizacji (rys.1).

Są to 32 gminy, położone wzdłuż wschodniej granicy Polski (rys.2), w województwie podlaskim, w powiatach: suwalskim, sejneńskim, augustowskim, sokólskim, białostockim, hajnowskim i siemiatyckim. Mają różną powierzchnię, różnorodny kształt granic, różną gęstość zaludnienia, w ich skład wchodzi różne jednostki geograficzno-przyrodnicze i ... wspólną cechą – są zaniedbane gospodarczo i żyje się tu biedniej.

Celem niniejszego opracowania jest analiza uwarunkowań i diagnoza stanu istniejącego oraz poszukiwanie możliwości aktywizacji oraz kierunków zagospodarowania przestrzennego tego obszaru. Metoda badań polegała na ocenie potencjału rozwojowego poszczególnych gmin, opartego o występujące na ich obszarach walory i zasoby przestrzeni przyrodniczo-kulturowej. W efekcie otrzymano kilka charakterystycznych typów jednostek, dla których można wskazać właściwy sposób postępowania prowadzący do podniesienia stopnia aktywizacji obszarów. Cechy charakterystyczne badanych gmin (rys 3):

- a) w zakresie struktury funkcjonalnej zagospodarowania przestrzennego:
- ok. 90% gmin posiada jako wiodącą funkcję rolniczą o bardzo słabym potencjale,

- funkcja turystyczna (ok. 50% gmin), zwykle sezonowa, nie była wzbogacana o nową bazę od lat, koncentruje się w tych samych od lat miejscach,
- funkcja związana z różnymi formami ochrony przyrody (tylko w trzech gminach), przy posiadaniu dość wysokim potencjale walorów jest najczęściej wskazywaną drogą aktywizacji gospodarczej.

Rys.3. Zbiorcze zestawienie procentowego udziału poszczególnych obszarów funkcjonalnych w ogólnym obszarze gminy badanego obszaru

1. Obszary słabo zainwestowane (wskazane do rozwoju rolnictwa ekologicznego)
2. Obszary o wiodącej funkcji rolniczej
3. Obszary o wiodącej funkcji przyrodniczej (cenne obszary ochronne)
4. Obszary o wiodącej funkcji turystycznej

b) w zakresie sieci osadniczej:

- brak dużych miast,
- rozdrobnienie sieci osadniczej z miastami liczącymi do 10 tys. mieszkańców,
- przewaga miejscowości do 5 tys. mieszkańców o braku widocznej dynamiki rozwoju,
- rozproszenie małych wsi, liczących często 100- 150 mieszkańców.

c) w zakresie infrastruktury technicznej:

- wyjątkowo słabe nasycenie w elementy związane z infrastrukturą, poza jednostkowymi trasami tranzytowymi i przesyłowymi,
- użytkowanie starych, ukształtowanych historycznie tras kolejowych ponadregionalnych i drogowych o niskim standardzie.

d) w sferze społecznej

- jest to obszar najbardziej zaniedbany, zamieszkały przez najuboższe grupy ludności,
- jest to obszar najbardziej zróżnicowany etnicznie (mieszkają tu: Litwini, Białorusini, Ukraińcy i Tatarzy); tożsamość kulturowa jest tu największym bogactwem.

Potencjał gmin położonych w transgranicznym rejonie północno-wschodniej Polski to:

- a) bogate zasoby środowiska przyrodniczego (dobre parametry czystości wód, powietrza, lasów, stanowiące drożne korytarze przyrodnicze),
- b) tradycyjne rolnictwo z rozdrobnioną strukturą obszarową i dobrymi warunkami agroekologicznymi,
- c) sąsiedztwo innych krajów.

Wnioski.

1. Specyfika przyrodniczo-krajobrazowa oraz lokalna kulturowa tożsamość najlepiej zachowała się w krajobrazach wiejskich gmin transgranicznych.

2. Integracja europejska przynosi szereg korzyści dla rozwoju państw i regionów. Aby równocześnie nie groziło to utratą tożsamości oraz indywidualnych etnicznych cech, konieczne jest zjednoczenie wspólnych dążeń w celu poszukiwania dróg postępowania.

3. Konieczne jest opracowanie planów i programów, które będą zawierać równocześnie kierunki przyszłego rozwoju oraz ochronę i zachowanie cennych walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz historyczno - kulturowego dziedzictwa regionów.

4. Takie plany i programy winny być uwzględniane we wszystkich dokumentach planistycznych, wśród których najważniejsze to:

- programy ochrony zasobów etniczno-kulturowych (języka, religii, obyczajów, sztuki i rzemiosła),
- programy ochrony poszczególnych obiektów, urządzeń i innych elementów zagospodarowania,
- programy ochrony i regeneracji jednostek przyrodniczo - krajobrazowych.

5. Plany strategiczne oraz poszczególne programy powinny być wspierane finansowo przez miejscowe władze, jak również państwowe i międzynarodowe organizacje.

W celu aktywizacji gospodarczej obszaru należałoby przyjąć następujące kierunki działań:

- a) rozwój różnorodnych form korzystania z przyrodniczych terenów ochronnych w oparciu o

истинные и проектируемые: парки народные и краевые, резерваты природы, области охраняемого ландшафта, область NATURA 2000 и другие,

б) развитие разнообразных форм туризма (экологического, агротуризма, квалифицированного, культурного) в зависимости от природно-культурного пространства области,

в) развитие производства здорового, безопасного питания в зависимости от ценностей и ресурсов сельского хозяйства пространства производственного,

д) создание и поддержание деятельности баз научно-исследовательских, особенно в зависимости от

ресурсы культуры области т.е. специфические индивидуальные этнические черты населения и их культуры,

е) налаживание тесной междисциплинарной работы с партнерами из-за границы.

Выказ литературы:

1. *Plan Zagospodarowania przestrzennego Województwa Podlaskiego, 2003*

2. *Studium diagnostyczne obszaru funkcjonalnego „Zielone Ptuka Polski”, środowisko przyrodnicze, infrastruktura techniczna, 2000*

3. *Założenia polityki regionalnej obszaru funkcjonalnego „Zielone Ptuka Polski”, NFOS, 1991*

УДК 711.454

Ляпко А. А.

СТАНОВЛЕНИЕ И РАЗВИТИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ЦЕЛОСТНОСТИ СИСТЕМЫ «МОСТ – ПРИМОСТОВАЯ ТЕРРИТОРИЯ»

В статье рассматривается история мостостроения как путь конструктивно-технологического совершенства и эволюции функциональной программы системы «мост – примостовая территория».

Введение. Знакомство с практикой мостостроения позволяет проанализировать объекты системы «мост – примостовая территория» (М-ПМТ) по нескольким основаниям. Одним из них может быть принцип историзма, который позволяет на отдельных примерах рассмотреть существующие мосты в их развитии и процессе конструктивно-технологических изменений, в становлении и развитии функций надмостового и примостового пространства.

Конструктивно-технологическое совершенствование мостов с течением времени обеспечивалось новациями в области технологии возведения и появлением новых строительных материалов. Предложения по использованию металла в XVIII веке, использование бетона с середины XIX века, появление железобетона в начале XX века, применение после Второй мировой войны предварительно-напряженного железобетона, использование бионических подходов, совершенствование конструктивных расчетов давали уникальные для своего времени мосты. Каждый из них был шагом вперед по пути прогресса.

Основная часть. Первичной и основной функцией моста является коммуникационная функция, потому что мост – это всегда часть

дороги. При этом функционирование моста всегда было связано с примостовой территорией, потому что, или сам мост непосредственно влиял на создание примостовой территории, или, наоборот, функции, характерные для примостовой территории, передавались мосту. Подтверждение сказанному можно найти как в истории, так и в современном мировом мостостроении.

Человек постоянно накапливал практический опыт строительства мостов, получая эмпирическим способом все больше информации о построенных объектах. Весьма долгий период отделяет первые постройки мостов из ствола переброшенного через ручей дерева, от величественных арочных каменных мостов, возведенных в Древнем Риме, до мостов конца XX века, послуживших символами грядущего тысячелетия. И, несмотря на то, что первые, примитивно сооруженные, балочные мосты представляли собой опирающиеся на камни и связанные между собой ветками бревна, они уже становились важными фокусами в организации пространства и в развитии территориальных связей.

Мостостроение имеет продолжительную историю. Известно, что в Древнем Китае строились деревянные мосты различного типа – балочные, вантовые и консольные. Однако из-за большой влажности дерево довольно быстро